

Til Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høringsuttalelse på forslag til endring av Sameloven med hensyn til konsultasjonsplikt (Prop. 116 L), og tilhørende veileder.

Fra Selbu Utmarksråd og Roltdal Allmenningsstyre

Selbu Utmarksråd er en paraplyorganisasjon for alle utmarks- og grunneierlagene i Selbu, samt Selbu Bondelag og Selbu Skogeierlag. Medlemslaga forvalter over halvparten av Selbus totale areal på 1241 km². Med Roltdal Allmenningsstyre (grunneierne og bruksberettigete på nasjonalparken Skarvan og Roltdalen) besitter vi interesser på nær 70 % av Selbus areal.

Selbu kommune har siden 2001, og dommen i den såkalte Selbu- saken hatt reinbeiteareal på nært 50 % av Selbus totale areal. Det er i dag ingen fastboende samer i Selbu, men gjennom reindrifta utøves de samiske interessene.

Selbu Utmarksråd og Roltdal Allmenningsstyre er av den oppfatning at forslaget ikke bør fremmes for Stortinget for behandling. Dette er begrunnet med følgende:

- 1. Hørings- og innsigelsesretten eksisterer i dag**
- 2. Forslaget fører til usaklig forskjellsbehandling**
- 3. Dokumentasjon fra konsultasjoner skal kunne unntas offentlighet**
- 4. Forslaget medfører forlenget behandlingstid i kommunene og gjennom det økte kostnader**
- 5. Forslaget er alt for dårlig gjennomarbeidet og mangler sentrale begrepsavklaringer**

1. Hørings- og innsigelsesretten eksisterer i dag.

For Selbu sin del er det behandling av saker etter plan- og bygningslov det er størst uro og uenigheter rundt. Her har samene ved reindriftsavdelingen hos fylkesmannen innsigelsesrett på alle fattede vedtak de er uenige i. I tillegg har Sametinget høringsrett utenfor reinbeitedistriktet, så vel som innenfor med tanke på kulturminner. Reinbeitedistriktene har høringsrett både innenfor det enkelte reinbeitedistriktet, men også utenfor jfr saker om etablering av vindkraftverk på Stokkfjellet og etablering av scooterløyper i Selbu. Det virker som ordningen er veldig godt ivaretatt pr i dag. Vi mener det ellers bør være alle sitt ansvar å følge med og benytte seg av høringsretten som allerede eksisterer. Dette bør også gjelde for samene. Med forslaget til konsultasjonsplikt er ansvaret lagt direkte på kommunen, eller de som behandler saker for kommunene, slik at samiske interesser slipper å følge med selv. Forslaget er lagt opp slik at de eventuelle samiske interessentene automatisk blir kontaktet ved en sak etter f.eks plan- og bygningsloven. Det gis dermed en ekstra og egen kanal inn i forvaltningen av saker som 3. part, eller kanskje til og med uten at de er part i sakene. Vi mener derfor dette er svært uheldig.

2. Forslaget fører til usaklig forskjellsbehandling

Som vi avslutningsvis nevner i pkt 1 vil forslaget dermed være svært diskriminerende ved at en gir en enkelt gruppe av den norske befolkningen tilgang til kanaler som andre ikke har tilgang til. Dette vil medføre at det ikke blir likhet for loven i Norge, og at kommunene får en lovpålagt plikt til å forskjellsbehandle samer og ikke- samer i alle beslutningsprosesser. Hvordan skal en sikre en avklaring av hva som «kan berøre samiske interesser»? Dersom forslaget vedtas vil det bety at det blir en lovfestet plikt til å forskjellsbehandle nordmenn ut fra etnisitet og avstamning. Vi mener det i tillegg er grunnlovsstridig i hht §§ 92 og 98. Vi kan ikke se at det er et saklig grunnlag for slik forskjellsbehandling for å oppnå likhet. Alle har de samme rettigheter i forhold til offentlig forvaltning pr i dag, samer som ikke- samer.

3. Dokumentasjon og referater fra konsultasjoner skal kunne unntas offentlighet

Forslaget sier at konsultasjoner skal søke å oppnå enighet. Det vil si at dette i realiteten er forhandlinger. Dette betyr da i ytterste konsekvens at dersom enighet ikke oppnås så vil ikke saken kunne avklares og avgjøres. Slik vi er vant til disse statlige konsultasjonene vi har pr i dag, så har det uten unntak ikke blitt avsluttet uten at det har gått i de samiske interessenes favør. Vi frykter det samme dersom kommunene blir pålagt slik konsultasjonsplikt. Det mest alvorlige er likevel at referat fra prosessen og dokumentasjon fra denne skal kunne unntas offentlighet. Det betyr at 1 part eller flere arter i en sak ikke vil få innsyn i hva som skjer i sin sak. Parten skal ikke få noen begrunnelse for eventuell uenighet om omsøkte tiltak. Det fører selvsagt til at kanalene ikke bare blir eksklusive for en enkelt gruppe mennesker, men den blir i tillegg lukket for innsyn fra andre. Sametingspresidenten har ved flere anledninger hevdet at det er departementene som bestemmer om konsultasjonene skal unntas offentlighet i dag. Og det kan formelt stemme, men praksis viser at unntagelse fra offentlighet skjer på bakgrunn fra henvendelse fra samisk hold. Vi har flere konkrete eksempler på at Sametinget har siste ordet her. Kloa sitter dermed på de samiske interessenes hender.

4. Forslaget medfører forlenget behandlingstid i kommunene og gjennom det økte kostnader

Forslaget sier ikke noe om fristen, i tid, for at slike konsultasjoner skal være avsluttet. Det betyr at de samiske interessene slik forslaget nå er kan trenere en sak i lang tid før den eventuelt kan avsluttes. Dette fører til lengre saksbehandlingstid i kommunene, det blir et ineffektivt byråkrati og kostandene med et slikt forslag øker i kommunene. I tillegg vil de som benytter de offentlige tjenestene i stor grad måtte gå i usikkerhet og det vil være lite forutsigbart fra en sak til en annen, og stikk imot slik høringssystemet fungerer i dag. Denne virkningen er svært bagatellisert i forslaget og det hevdes til og med at ordningen kan være effektiviserende.

5. Forslaget i seg selv er alt for dårlig gjennomarbeidet og mangler sentrale begrepsavklaringer

Forslaget slik det foreligger vil skape mange usikkerhetsmomenter som også ville kunne føre til økt ressursbruk. Veilederen inneholder mange ord som hvis, dersom, bør og kan.

Departementet har gjort en altfor dårlig jobb og det kan tyde på at forslaget er hastverksarbeid fra departementets side. Det synes å bære preg av at sametingsbyråkratiet har vært i stand til å fremskynde arbeidet til ugunst for forslaget. Forslaget er attpåtil godkjent av Sametinget, så det er i praksis utsendt derifra.

Sametinget ønsker ILO- begrepet dratt inn i formålsparagrafen, noe som betyr at dette vil stå over annen norsk lovgiving dersom det blir vedtatt.

Det er ikke drøftet om lovforslaget er grunnlovsstridig i hht Grunnloven §§ 92 og 98. Dette er et alvorlig brudd på utredningsplikten til forslagsstiller.

Hva er samiske interesser? Kan faktisk omfatte alle ting i hele landet. Eksempel:

Det er 2 tannleger bosatt i Bærum hvorav den ene er samisk. Begge søker om å få fradelt tilleggstomt på sin store eiendom. Skal den samiske tannlegen få en annen behandling enn sin kollega i akkurat samme sak?

Forslaget omtaler virkeområdet til loven som «de tradisjonelle samiske områdene». Hva er de tradisjonelle samiske områdene? Er dette avklart rettslig? Kan vi i Selbu si at dette er avklart i Selbu- dommen, slik at områdene utenfor grensene satt der skal være utenfor lovens virkeområde? Det virker som svært uavklart hva departementet mener med dette. I det ene øyeblikket virker det som om forslaget er til for å tilgodese reindriftsutøverne, mens det i neste øyeblikk virker som noen husker at det er alle samiske interesser. Dette fremstår som rotete i tillegg til at det gjør ting uklart hva som virkelig menes med forslaget.

Konsultasjonsordningen med Staten fungerer ikke slik den utøves i dag. Her må det kunne kreves at denne ordningen fungerer før Staten pålegger kommunene en lignende ordning.

På bakgrunn av det ovennevnte ber vi derfor om at forslaget til lovendring må forkastes.

Med hilsen

Selbu Utmarksråd

Roltdal Allmenningsstyre

Selbu 26.02.2020

Kopi:

- **Selbu kommune v/ ordfører**
- **Kommunal- og forvaltningskomiteen på Stortinget**